

Tieto löytyy metatiedon avulla

Tiedejulkaisemisen päivät 9.10.2019, Helsinki
Sessio: Metatiedolla maailmalle!

Minna Kantanen
Kansalliskirjasto

Tieto löytyy metatiedon avulla

- Mitä metatieto on?
- Miksi metatietoa tarvitaan?
- Mistä syntyy laadukas yhteentoimiva metatieto?
- Esimerkkejä, miten metatiedot näkyvät eri palveluissa

Metatieto/metadata

- Metatieto on tietoa tiedosta, keino päästä käsiksi haluttuun aineistoon
- Kuvaileva – hallinnollinen – tekninen metatieto
- Tässä esityksessä keskitytään **kuvailevaan** metatietoon

Bibliografinen kuvailu = kerrotaan julkaisun/artikkelin kirjoittaja/kuvittaja/muu tekijä, julkaisun nimi, kustantajan nimi, julkaisuvuosi, sivumäärät ym.

Sisällönkuvailu = kerrotaan julkaisun aiheesta ja sisällöstä yhteisesti sovituilla termeillä (asiasanat, luokitukset)

Kuvaileva
metadata

Tekninen
metadata

Bibliografinen
kuvailu

Hallinnollinen
metadata

Sisällönkuvailu

Tiedostojen
nimet, koko,
tiedostomuodot
tallennusaika
digitointitiedot

asiasanat
luokitukset
ontologiat

toimijat
hakutiedot

Tekijänoikeudet
käyttöoikeudet
proviinsi

tunnisteet

Varastotiedot, kokoelmat
saatavuus, lainaustiedot

Miksi metatietoa tarvitaan?

Yleisesti

- Julkaisujen tunnistaminen (teoksen tekijä, nimeke, tunnisteet)
- Tiedonhaku (teoksen tekijä, nimeke, sarjat, kustantajat ...)
- Erilaisten aineistojen ja sisältöjen löytäminen

Spesifimmin:

- Tiedejulkaisujen tai tieteenalan ”sisäiset” tarpeet (metodologia, lajityypistä / erikoisalasta, kirjoittajan rooli, omat asiasanat...)
- OKM:n julkaisutiedonkeruu (julkaisukanavan tiedot, jufoluokitus, ISSN/ISBN, affiliaatio, julkaisutyyppi, tieteenala ...)
- Tiedonhaussa / linkityksessä tarvittavia tietoja (asiasanat ja niiden URI, arvostellun teoksen tekijä, nimeke ja ISBN)

Laadukas kuvaileva metatieto

Yhdenmukaisuus
Yhteentoimivuus
Koneluettavuus
Sisältää riittävästi tietoa

Kuvailusäännöt, formaatit,
standardit, yhteiset käytännöt
Sanastot, ontologiat,
luokitukset
Henkilö- ja
yhteisöauktoriteetit
Tunnisteiden käyttö
Avoimet rajapinnat

Yhtenäinen kuvailu -> laadukas metatieto

- Kuvailusäännöt, yhdessä sovitut käytännöt ja soveltamisohjeet ohjaavat yhtenäisyyteen aineistojen kuvailussa
- Formaatti on formaali standardi kuvailutietojen esittämiseen
  - Dublin Core, MARC 21, ONIX ...
  - Mappaukset ja konversiot formaatista toiseen
  - HUOM! Myös yhtenäisesti tallennettu rakenteisettu data voidaan muuntaa formaattiin
- Standardit mahdollistavat tietojen vaihdon eri palvelujen/tietokantojen välillä
- Ohjeiden noudattaminen tärkeää, monesti myös pienet yksityiskohdat merkittäviä:
  - Sukunimi, Etunimi (ei Etunimi Sukunimi)
  - Ei saa tallentaa capslock päällä SUKUNIMI, ETUNIMI

Metatiedon hyödyntäminen

Yhteiset kuvailusäännöt ja käytännöt, standardien ja tunnisteiden käyttö

- Kansallisesti ja kansainvälisesti yhtenäinen metatieto
- Tiedon hyödynnettävyys, aineiston löytyvyys ja käytettävyys
- Linkitetty data

- Laadukas, standardinmukainen metadata on hyödynnettävissä myös tulevaisuudessa

Sanastot ja ontologiat, luokitukset

- Standardisoituja termejä aineistojen kuvailuun
- Kuvaavat sisältöä
- Parantavat koneluettavuutta (tunnisteet)

- Vapaat sanat – tarkentavat sisällönkuvailua
- Luokitukset (UDK, YKL)

finto.fi

Finto on suomalainen
sanasto- ja ontologiapalvelu

Aineistojen kuvailun kannalta keskeisiä tietoelementtejä

Tekijä

Tekijän organisaatio

Nimeke

Julkaisija

Julkaisupäivä

Verkko-osoite

Pysyvät tunnisteet

Tekijä

- Eri roolit – kirjoittaja, kuvittaja, sanoittaja
- Eri nimenmuodot – erilaiset kirjoitusasut, entiset nimet, nimimerkit, taiteilijanimet
  - Edward vai Edvard?
  - Westermack vai Vestermarck?
- Samannimisten henkilöiden erottaminen toisistaan
- Suomessa henkilönimiä auktorisoidaan Asteriin
  - Käytössä yksilöivä tunniste Asteri-ID
  - Myös muita tunnisteita tallennetaan (ORCID, ISNI)
→ tekijätietojen yhdistäminen mahdollistuu
- Tietosuoja?
  - GDPR – EU:n tietosuoja-asetus 2018

Auktoriteettitietokanta Asteri

- 148 000 auktorisoitua henkilönimeä
- 48 500 auktorisoitua yhteisöä
- 1100 auktorisoitua kokousta

- Pääasiallinen tiedontuottaja Kansalliskirjasto
- Yhteistyökumppanit
  - Avoimen tiedon keskus - Jyväskylän yliopiston kirjasto
  - Aalto-yliopiston oppimiskeskus/kirjasto
  - Oulun yliopiston kirjasto
  - Turun yliopiston kirjasto
- tuottavat oman yliopiston väitöskirjojen kirjoittajien ja tutkijoiden nimiauktoriteetti sekä omaan organisaatioon liittyvät yhteisöt

Esimerkkejä Asterista

Westermarck, Edv., 1862-1939

Westermarck, Edvard, 1862-1939 (FIN11)000063378

Westermarck, Edward, 1862-1939

Westermarck, Edv., 1862-1939 (FIN11)000063378

Laaksonen, Heli, 1972- (FIN11)000103172

Public Note: Täydellinen nimi: Heli Pauliina Laaksonen

Laaksonen, Heli K., 1975- (FIN11)000118906

Laaksonen, Heli (musiikinopettaja) (FIN11)000198855

Organisaatiot

- Eri rooleissa
  - Tekijöinä
  - Kustantajina ja julkaisijoina
  - Affiliaatioissa
- Yliopistot, tiedekunnat ja laitokset
- Tieteelliset seurat
- Yritykset
- Entiset ja nykyiset
- Eri kieliset nimimuodot, erilaiset kirjoitusasut
  - [Finto / Suomalaiset yhteisönimet](#) – 49 669 yhteisönimeä

Suomalaiset yhteisönimet <https://finto.fi/cn/fi/>

Esimerkki Suomen Akatemia ja sen alayhteisöt

The screenshot shows the Finto.fi website interface. At the top, there is a navigation bar with the Finto logo and the text "Suomalainen asiasanasto- ja ontologiapalvelu". To the right of the logo are icons for "Sanastot", "Tietoja", "Palaute", and "Ohje", followed by language options "på svenska" and "in English". Below the navigation bar is a search bar with the text "Suomalaiset yhteisönimet" and a search button labeled "Hae".

The main content area is divided into two columns. The left column has two tabs: "Aakkosellinen" and "Hierarkia". The "Hierarkia" tab is selected, showing a tree view of the "Suomen Akatemia" hierarchy. The right column displays the details for the selected term "Suomen Akatemia".

KÄYTETTÄVÄ TERMI
Suomen Akatemia

TYYPPI
Yhteisö

ALAYHTEISÖT

- Suomen Akatemia. Aluepoliittisen tutkimuksen jaosto
- Suomen Akatemia. Biotekniikan jaosto
- Suomen Akatemia. Biotieteiden ja ympäristön tutkimuksen toimikunta
- Suomen Akatemia. Energiatutkimuksen jaosto
- Suomen Akatemia. Humanistinen toimikunta
- Suomen Akatemia. Julkaisuasian jaosto
- Suomen Akatemia. Kansantaloudellisen tutkimuksen jaosto
- Suomen Akatemia. Kansanterveyden tutkimuksen jaosto
- Suomen Akatemia. Koulutustutkimuksen jaosto
- Suomen Akatemia. Kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen toimikunta
- Suomen Akatemia. Kulttuurin tutkimuksen verkosto
- Suomen Akatemia. Kulttuurin tutkimuksen yhteistyöryhmä
- Suomen Akatemia. Naistutkimuksen ohjausverkosto
- Suomen Akatemia. Suomen MAB-toimikunta

Tunnisteet

Henkilöt, yhteisöt

- ORCID
- ISNI
- Asteri-ID

Julkaisut

- ISBN
- ISSN
- DOI
- URN

Sanastot, ontologiat

- Fintossa
URN
- Yhteisöillä
ISNI

Tunnisteet – henkilöt ja yhteisöt

Henkilöt, yhteisöt

- ORCID
- ISNI
- Asteri-ID

ORCID

- <https://tutkijatunniste.fi/>
- Kansainvälinen tutkijatunniste

ISNI

- International Standard Name Identifier
- Kansainvälinen standarditunniste henkilöiden ja yhteisöjen tunnistamiseen
- <http://www.isni.org>

Asteri-ID

- Kirjastojen käytössä
- Henkilöt ja yhteisöt
- Yhteisönimet myös Fintossa

Tunnisteet – julkaisut

Julkaisut
<ul style="list-style-type: none">
• ISBN
• ISSN
• DOI
• URN

ISSN = International Standard Serial Number (kausijulkaisut)

ISBN = International Standard Book Number (monografiat)

-painetuissa dokumenteissa

-myös verkkojulkaisuissa

Verkkoresurssien pysyvät tunnisteet

Julkaisut

- ISBN
- ISSN
- DOI
- URN

DOI

- Digital Object Identifier
- Suomessa tunnuksia jakavat CSC ja TSV
- Käytetään lehtiartikkeleissa

Sanastot, ontologiat

- Fintossa URN
- Finton yhteisönimillä myös ISNI

URN

- Uniform Resource Identifier
- kk-urn@helsinki.fi
- Verkkoresurssin ainutkertainen, pysyvä standarditunnus
- Suomessa tunnuksia jakaa Kansalliskirjasto

Tunnisteiden

- Pysyvät tunnisteet ovat yksiselitteisiä
- Parantavat aineiston näkyvyyttä ja löydettävyyttä
- Mahdollistavat datan yhdistelyä
- Toimivat hyperlinkkeinä
- Mahdollistavat metatiedon rikastamisen eri hakupalveluissa
  - YSO-ontologia on kolmikielinen (fin/swe/eng) -> mahdollistaa erikieliset näytöt

→ Linkitetty data

Miten (tiede)julkaisu löytyy?

Kotimaiset tietokannat ja hakupalvelut

- Kirjastojen tietokannat
- Julkaisuarkistot
- Finna
- Juuli
- Eri organisaatioiden tutkimustietojärjestelmät

Julkaisijan omat kanavat, suositukset, viittaukset

- Julkaisujen kotisivut
- Sosiaalinen media
- Suositukset, mainokset
- Lähdeluettelot
- Julkaisuluettelot

Kansainväliset hakupalvelut ja indeksit

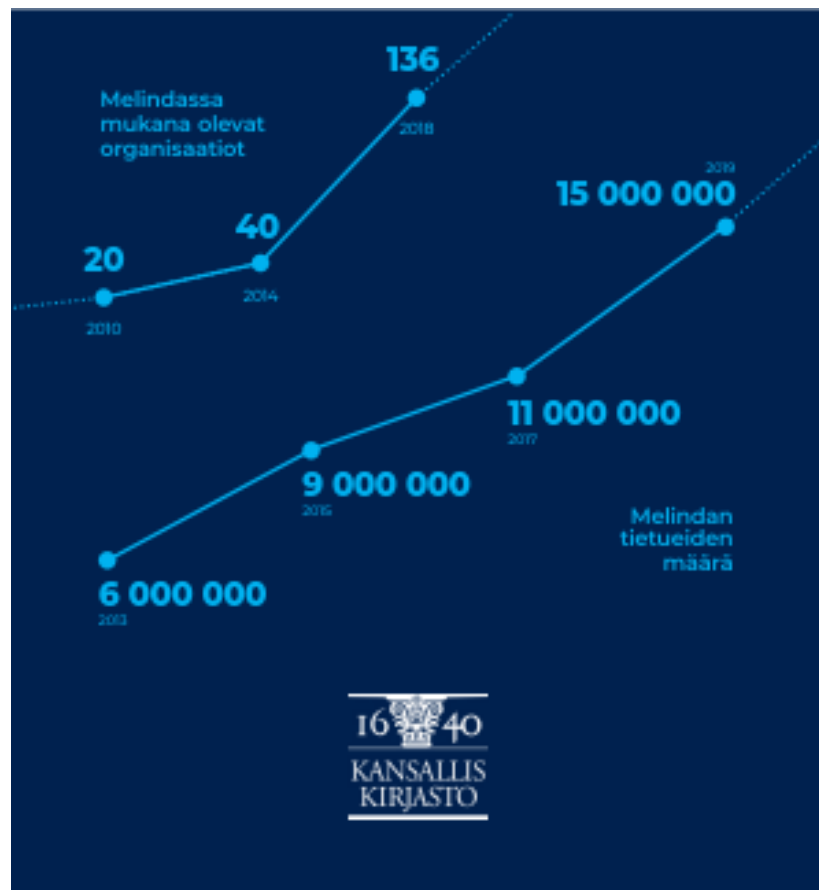
- DOAJ
- WoS, Scopus...
- Google, Google Scholar, Google Books
- Keskitetyt indeksit
- Tieteenalakohtaiset hakupalvelut

- Tieteellisten seurain valtuuskunnan palvelu
- Tarkoitettu tiedelehtien toimittamiseen ja julkaisemiseen
- 75 suomalaista lehteä ja vuosikirjaa (syksy 2019)
- Haku kohdistuu suoraan lehtien artikkeleihin, ei erillisiä ”viitteitä”

- Kansalliskirjaston ylläpitämä kotimaisten aikakauslehti- ja monografia-artikkelien viitetietokanta
- Viitteet kattavasti noin 350 jatkuvasti ilmestyvästä aikakauslehdestä
- Linkkejä kokotekstiaineistoihin
- Tiedontuottajia kirjastot, tiedekustantajat, tieteelliset seurat
- Aleksi-tietokanta liitetty Artoon 2018

- Helppo tiedonsyöttölomake **arto.linneanet.fi**
- Siirtymässä Melindaan, yli 2 000 000 tietuetta siirretty jo
- Tiedonhaku
  - Finna-palvelussa finna.fi
  - Myös oma hakuliittymä (poistumassa käytöstä)

- Kansallinen metatietovaranto
  - Kirjoja, sarjoja, musiikkiaineistoja, elokuvia jne eri aineistoja
  - Monografioita, artikkeleita, musiikin osakohteita
- Tiedontuottajina kaikki yliopisto- ja korkeakoulukirjastot sekä iso osa yleisistä kirjastoista, myös erikoiskirjastoja
- 2019 mukaan tulossa tietueita julkaisuarkistoista, kirja-alan toimijoilta

- Kansalliskirjaston hakupalvelu, jossa on mukana 344 organisaation aineistojen tiedot – kirjastoja, arkistoja ja museoita
- Kirjoja, lehtiä, av-aineistoa, kuvia, verkkoaineistoja...
- Arto-tietokannan artikkeliviitteet haettavissa myös tätä kautta
- Valtakunnallinen hakupalvelu finna.fi
- Organisaatiokohtaisia palveluja, esim.
  - Museot.finna.fi
  - Helsingin kaupunginmuseo hkm.finna.fi/elanto
  - Kansalliskirjasto Kansalliskirjasto.finna.fi
  - Aalto-yliopiston oppimiskeskus aalto.finna.fi

**Journal.fi → Arto → Finna.fi =
Journal.fi → Melinda → Finna.fi**

Arto

finna.fi

Esimerkkejä, miltä sama viite näyttää eri palveluissa

- Journal.fi
- Arto
- Finna

- Melinda (esimerkkiviite löytyy myös Melindasta, kaikkia uusia ei vielä löydy)

Terveystieteiden valinnanvapaus eduskuntapuolueiden ohjelmissa

Miisa Chydenius

Arttu Saarinen

Liina-Kaisa Tynkkynen

Abstrakti

Suomessa valinnanvapaus on ollut poliittisen keskustelun aiheena 1980-luvun lopulta alkaen. Kunnalliseen perusterveydenhuoltoon ja erikoissairaanhoidon valinnanvapaus on kuitenkin tullut verrattain myöhään. Tässä artikkelissa tutkimme 1) miten puolueet profiloituvat terveydenhuollon valinnanvapauden osalta ja miten linjaukset kehittyvät ajassa, sekä 2) miten valinnanvapauden perustelut, yksityinen palveluntuotanto ja markkinat, palveluiden käyttäjä, julkisen sektorin rooli ja valinnanvapauden keinot rakentuvat puolueiden linjauksissa.

PDF

NUMERO
[Vol 53 Nro 4 \(2016\)](#)

OSASTO
Artikkelit

JULKAISTU
marras 28, 2016

AVAINSANAT

valinnanvapaus; potilaan valinta; terveyspolitiikka; poliittiset puolueet; Suomi

Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti on monitieteinen vertaisarviointia käyttävä kotimainen foorumi yhteiskunnallisesti virittyneelle terveystutkimukselle. Se julkaisee empiirisiä, teoreettisia ja metodisia alkuperäisartikkeleita, tieteellisiä katsauksia ja tutkijapuheenvuoroja sekä muita kirjoituksia suomen ja ruotsin kielellä. Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa.

UUSIN NUMERO

ATOM 1.0

RSS 2.0

RSS 1.0

Terveysthuollon valinnanvapaus eduskuntapuolueiden ohjelmissa.

Tekijä:	Chydenius, Miisa, kirjoittaja.
Nimeke:	<i>Terveysthuollon valinnanvapaus</i> eduskuntapuolueiden ohjelmissa.
Sarja:	Artikkelit
Pääsyrjoitukset:	Embargo, avoimesti saatavissa 2017-05-28
Kieli:	fin
Muita hakusanoja:	<i>valinnanvapaus</i> potilaan valinta terveyspolitiikka poliittiset puolueet Suomi
Tiivistelmä:	Suomessa <i>valinnanvapaus</i> on ollut poliittisen keskustelun aiheena 1980-l artikkelissa tutkimme 1) miten puolueet profiloituvat <i>terveysthuollon</i> val palveluiden käyttäjä, julkisen sektorin rooli ja valinnanvapauden keinot rake

MARC 21 –formaattia Artossa

000 03248nab_a22003014i 4500

001 1773220

005 20161220123209.0

008 161220s2016 fi || || | ||fin|d

035 __ |a (TSV-OJS)59669

041 __ |a fin

100 1_ |a Chydenius, Miisa, |e kirjoittaja.

245 10 |a *Terveysthuollon valinnanvapaus* eduskuntapuolueiden ohjelmissa.

336 __ |a teksti |b txt |2 rdacontent

337 __ |a käytettävissä ilman laitetta |b n |2 rdamedia

490 0_ |a Artikkelit

506 1_ |a Embargo, avoimesti saatavissa 2017-05-28 |f Online access with authorization |2 star

520 __

|a Suomessa *valinnanvapaus* on ollut poliittisen keskustelun aiheena 1980-luvun lopulta alkaen. Kur-
myöhään. Tässä artikkelissa tutkimme 1) miten puolueet profiloituvat *terveydenhuollon valinnanvapa-*

aanaihiin tai muuten korostavat tiettyihin tai tiettyihin terveydenhuollon valinnanvapauskäsiteläisiin vaihtoihin.

593 __ |a jufo:1

653 __ |a *valinnanvapaus*

653 __ |a potilaan valinta

653 __ |a terveystalitiikka

653 __ |a poliittiset puolueet

653 __ |a Suomi

700 1_ |a Saarinen, Arttu, |e kirjoittaja.

700 1_ |a Tynkkynen, Liina-Kaisa, |e kirjoittaja.

773 0_ |7 nnas |t Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti. - |d Sosiaalilääketieteen yhdistys ry. - |x 0355-5097. - |g 53 (2016) : 4

856 42 |u <http://ojs.tsv.fi/index.php/SA/article/view/59669>

995 __ |a TSV OJS

FINNA.FI

Kaikki osumat

Tarkennettu haku

Takaisin hakutuloksiin

★ Lisää suosikkeihin

✉ Lähetä sähköpostilla

🔗 Vie viite

” Viitetiedot

🖨 Tulosta

📄 QR-koodi

☆☆☆☆☆ (0)

Terveydenhuollon valinnanvapaus eduskuntapuolueiden ohjelmissa

<http://ojs.tsv.fi/index.php/SA/article/view/59669>

📖 Artikkelit

Chydenius, Miisa, kirjoittaja. ; Saarinen, Arttu, kirjoittaja. ; Tynkkynen, Liina-Kaisa, kirjoittaja. Julkaisussa *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti* 53 (2016) : 4

Suomessa valinnanvapaus on ollut poliittisen keskustelun aiheena 1980-luvun lopulta alkaen. Kunnalliseen perusterveydenhuoltoon ja erikoissairaanhoidon valinnanvapaus on kuitenkin tullut verrattaen myöhään. Tässä artikkelissa tutkimme 1) miten puolueet profiloituvat terveydenhuollon valinnanvapauden osalta ja miten

Kieli:	suomi
Sarja:	Artikkelit
Aiheet:	valinnanvapaus potilaan valinta terveyspolitiikka poliittiset puolueet Suomi
Pääsy:	Embargo, avoimesti saatavissa 2017-05-28

Kausijulkaisutietueen ID	013834013
Tekijä	■ Chydenius, Miisa .
Nimeke	■ Terveystieteiden valinnanvapaus eduskuntapuolueiden ohjelmissa / Miisa Chydenius, Arttu Saarinen, Liina-Kaisa Tynkkynen .
Huomautus	Tutkimusartikkeli.
Muu ilmiasu	Kokoteksti netissä.
Aineisto	Jatkuva julkaisu
Kieli	fin
Tiivistelmän kieli	eng
Tiivistelmä	Summary: Choice in health care - an analysis of the platforms of Finnish parliamentary parties.
Muu(t) tekijä(t)	■ Saarinen, Arttu .
	■ Tynkkynen, Liina-Kaisa .

Julkaisussa	Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti. - 2016 : 4, s.242-257
Julkaisun tietoihin	Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti (Painettu)
Linkit	https://journal.fi/sla/issue/view/4194 ;
▣ <u>Asiasanat ja luokitukset</u>	
Asiasana	<ul style="list-style-type: none"> ■ terveydenhuolto (yso/fin) ■ terveyspalvelut (yso/fin) ■ sisällönanalyysi (yso/fin) ■ sote-uudistus (yso/fin) ■ terveyspolitiikka (yso/fin) ■ sairaanhoido (yso/fin) ■ hoitopaikat (yso/fin) ■ valinnanvapaus (yso/fin) ■ uudistukset (yso/fin) ■ puolueet (yso/fin) ■ valinta (yso/fin) ■ puolueohjelmat (yso/fin) ■ tutkimus (yso/fin)
Muita luokituksia	59.2 (ykl)
	32.1 (ykl)

Kiitos!

KANSALLISKIRJASTO